

MODALITĂȚI DE ACTIVIZARE A COPIILOR CU CES ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR NONFORMALE

*Felicia CUCOȘ, masterand,
Lilia GUȚALOV, asistent universitar, doctor,
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Moldova*

***Summary:** This article treats the problem of activating the disabled children of young school age in school activities. One from many methods of making these children active is the method of modeling things. Involving disabled children in non-formal activities in the field of modeling contributes to the development of certain notions from Mathematics (Geometry elements).*

După cum se știe, actualmente o atenție sporită din partea pedagogilor se acordă problemei educației incluzive a copiilor de vîrstă mică cu dizabilități [1, 4]. Copiii cu dizabilități au probleme asemănătoare cu problemele oricărui copil de aceeași vîrstă și, în afară de aceasta, mai au probleme specifice legată de starea lor fiziologică. Prezența problemelor specifice necesită utilizarea în procesul de învățămînt a unor activități adăugătoare specifice care ar contribui la atingerea nivelului cognitiv preconizat pentru realizare în Curriculumul școlar al claselor primare [2].

Una din multiplele activități pedagogice care ar contribui la o bună funcționare a școlii cu aspect incluziv este activizarea elevilor cu dizabilități prin diferite metode pedagogice în cadrul activităților nonformale. Noțiunea de activizare presupune angajarea sistematică a elevului cu dizabilități în procesul autoformării, autodesăvîrșirii prin asimilarea bunurilor

culturale propuse de școală (inclusiv, materiile de studii de la diferite discipline școlare) pentru studiere.

Copiii cu dizabilități, fiind membrii societății cu aceleași drepturi ca orice cetățean trebuie să fie pregătiți pentru încadrare eficientă în societate. În programele de instruire ale copiilor cu dizabilități se cere incluse acele genuri de activitate care ar contribui la creșterea personalității creative. Învățământul formativ presupune deplasarea accentului de la educație (instruire) la autoeducație (autoinstruire), favorizând astfel șansele copilului cu dizabilități de a-și controla și dirija constant dezvoltarea propriei personalități reieșind din condițiile reale în care se află și care diferă de cele școlare dirijate de către învățători.

Pe parcursul procesului de predare-învățare-evaluare elevul cu dizabilități trebuie să se încadreze cu întreaga sa personalitate în mediul școlar efectuând aceleași activități propuse pentru realizarea întregului colectiv școlar. Evident, că procesul de integrare necesită utilizarea modalităților pedagogice specifice pentru a obține și a intensifica activizarea elevilor pentru activitate în mediul școlar tradițional.

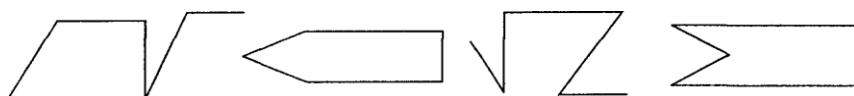
Una din modalitățile pedagogice de activizare a elevilor cu dizabilități este lucrul adăugător în cadrul activităților nonformale. Drept exemplu prezentăm descrierea unui experiment pedagogic referitor la activizarea elevilor cu dizabilități de vîrstă școlară mică care a fost desfășurat în anul de studii 2014-2015, semestrul I în Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” din orașul Cornești, raionul Ungheni în clasa a III-a constituită din 20 elevi, inclusiv 4 elevi cu dizabilități. Activitățile experimentale s-au axat pe domeniul *modelare* și materia de studiu la Matematică (elemente de geometrie). Domeniul *modelare* a fost ales fiindcă din practică am observat că majoritatea elevilor, inclusiv cei cu dizabilități, prezintă un interes major față de activitățile de modelare, iar randamentul școlar depinde în mare măsură de motivele (interesele) de învățare ale elevilor [3, 5, 6]. Disciplina de studiu Matematica (elemente de geometrii) a fost determinată pentru desfășurarea experimentului pedagogic din motivul că dezvoltarea noțiunilor geometrice se desfășoară în cadrul disciplinei Matematica (elemente de geometrie) are loc în baza gândirii spațiale, iar activitățile de modelare de asemenea se bazează pe gândirea spațială.

Descrierea activităților experimentale.

Pentru a determina efectul activizării elevilor cu dizabilități în cadrul activităților nonformale a fost necesar de efectuat o testare inițială cu scopul determinării cunoștințelor de care dispuneau elevii cu dizabilități la Matematică (elemente de geometrie). În acest scop a fost utilizat un test constituit din 10 itemi, care reflectau noțiunile de bază prezentate în Curriculumul școlar, clasele primare studiate de elevi în clasa a II-a [2].

Pentru ilustrare prezentăm 2 itemi din testul menționat.

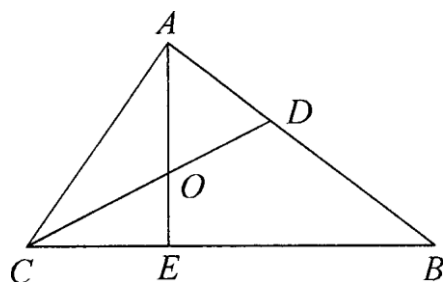
1. Analizați figurile și afirmațiile prezentate mai jos. Bifați afirmațiile adevărate.

- fiecare dintre liniile date este formată din cel puțin 3 segmente;
- fiecare dintre liniile date este închisă;
- toate liniile sunt deschise;

- fiecare dintre linii conține cel puțin un segment oblic;
- fiecare dintre linii conține cel puțin un segment vertical;
- fiecare dintre linii conține cel puțin un segment orizontal.

2. Analizați figura prezentată mai jos.

Indicați figurile geometrice (prin litere)

formate din câte 3 linii frânte închise

Aprecierea rezultatelor elevilor a fost efectuată în modul următor: nota „foarte bine” se acorda pentru 15-16 puncte, nota „bine” – pentru 10-14 puncte, nota „suficient” pentru 6-9 puncte.

După determinarea cunoștințelor elevilor la Matematică (elemente de geometrie) au urmat activități de activizare a elevilor cu dizabilități prin efectuarea lucrărilor practice în domeniul *modelării*. Materialele de bază utilizate de elevi la *modelare* au fost hîrtia, cartonul, vopsele, lacuri, cleiul. Ustensilele de bază au fost: creionul, rigla, echerul, compasul, foarfeca, cuțitul, acul, pensula. În cazurile când modelele conțineau și piese din alte materiale (tablă, lemn, mase plastice) elevii erau ajutați de către învățătorul care prelucra semifabricatele cu ustensilele respective. Modelele preconizate pentru confecționare se alegeau în rezultatul discuțiilor în care se evidențiau obiectele reale cu care elevii s-au întâlnit în practică (s-au au vizionat la televizor, computer) precum și posibilitățile de confecționare a modelelor de către elevii claselor primare (modele de macara, cântar cu balanță, motoare eoliene, corăbioare, rachete, avioane etc.). În afară de aceasta se mai lua în considerație ca modelul să conțină la maximum elemente dinamice, că fie funcționale. De exemplu, elevii au vizionat de multe ori motoare eoliene în funcțiune; față de acest tip de motoare elevii manifestă interes mare când ele funcționează; modelele de motoare eoliene pot fi confecționate fără mari dificultăți.

Activitățile experimentale au fost desfășurate după următoarea schemă:

- *Etapa I.* Învățătorul declanșează discuții referitor la destinația și construcția principală a obiectului care urmează să fie modelat;
- *Etapa a II-a.* Învățătorul descrie componentele principale ale obiectului care trebuie să fie reflectate în mod obligatoriu în model și face legătură cu noțiunile geometrice care se conturează în obiectul respectiv;
- *Etapa a III-a.* Învățătorul demonstrează elevilor un model deja confecționat, explică sensul activităților practice, declanșează discuții orientate spre regăsirea de către elevi a figurilor, corpurilor studiate la Matematică în modelul ce urmează a fi confecționat;
- *Etapa a IV-a.* Învățătorul face cunoștință elevilor cu regulile tehnicii securității care trebuie să fie respectate pe parcursul efectuării lucrărilor practice;
- *Etapa a V-a.* Elevii, sub conducerea profesorului efectuează operații de calcul și tehnologie (trasarea, tăierea, îndoirea etc.) necesare pentru *modelare* făcînd legătură cu

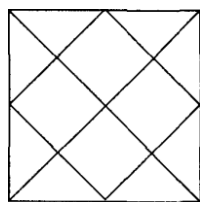
Matematica (elemente de geometri), activizând cunoștințele elevilor la momentele potrivite;

- *Etapa a VI-a.* Elevii efectuează operații de montare a piesei modelului;
- *Etapa a VII-a.* Elevii efectuează experiențe cu modelele confecționate; de exemplu: un elev ia motorul eolian în mână și îl mișcă rapid; în rezultatul mișcării elicea motorului începe să se rotească producând efect vizual;
- *Etapa a VIII-a.* Învățătorul declanșează discuții referitor la regăsirea în modelul confecționat a figurilor, corpurilor studiate în cadrul disciplinei Matematică (elemente de geometri).

La sfârșitul semestrului întâi a fost efectuată o lucrare de control la Matematică (elemente de geometrie) cu scopul determinării cunoștințelor elevilor cu dizabilități după ce ei au participat în cadrul activităților nonformale la activități de modelare. În continuare prezentăm 2 itemi din setul de itemi aplicat la testarea finală.

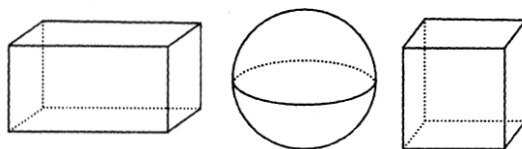
1. Item referitor la figura geometrică PĂTRATUL

Împărțiți un pătrat de hârtie astfel ca atunci când îl desfăceți să apară dungile indicate în figura alăturată. Câte pătrate obțineți? Dar triunghiuri?

2. Item referitor la corpurile geometrice: SFERĂ, CUB, CUBOID

Numiți corpurile geometrice reprezentate în desenele următoare

Aprecierea rezultatelor elevilor a fost efectuată prin asemănare cu aprecierea la testarea inițială. În rezultatul testării finale au fost obținute următoarele rezultate; 1 elev a obținut 7 puncte, 2 elevi – 9 puncte, 1 elev – 11 puncte. Comparând rezultatele testării finale cu rezultatele testării inițiale s-a constatat că toți elevii cu dizabilități au progresat: elevul, care pe parcursul testării inițiale, a obținut 6 puncte, la testarea finală a obținut 7 puncte; elevii care au obținut 7 puncte – respectiv 9 puncte; elevul care pe parcursul testării inițiale a obținut 9 puncte la testarea finală a obținut 11 puncte.

Concluzii:

- antrenarea elevilor cu dizabilități în activități de modelare contribuie la activizarea elevilor referitor la dezvoltarea noțiunilor matematice (elemente de geometrie) care necesită gândire spațială;
- activizarea elevilor cu dizabilități prin metoda *modelării* în scopul dezvoltării noțiunilor de geometrie pot fi practicate și în clasa a IV-a.

Referințe bibliografice:

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ: DIMENSIUNI, PROVOCĂRI, SOLUȚII
Materialele Conferinței științifico-practice internaționale

1. Abordarea socio-psiho-pedagogică a problemei educației incluzive: Materialele Conf. Intern. Științifico-practice, Bălți, 27 octombrie 2006. Bălți, 2006.
2. Curriculum școlar : Clasele I-IV. Chișinău, 2010.
3. Patrașcu, D. și.a. Management educațional preuniversitar. Chișinău, 1997.
4. Problematika educației incluzive în Republica Moldova : Perspective și soluții practice: Materialele conf. intern., 19-20 octombrie, 2012. Chișinău, 2012.
5. Выготский, Л. С. Педагогическая психология. М. : Педагогика, 1991.
6. Люблинская, А. А. Детская психология. М. , Просвещение, 1971.